

Shoqata Kosovare e të Shurdhërve
Udruženje Gluvih Kosova
Kosovar Association of the Deaf

NJOFTIM ME

Interpretët e
Gjuhës së Shenjave Kosovare

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria -Vlada-Government
Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale
Ministarstvo Rada i Socijalne Zastite
Ministry of Labour and Social Welfare

Komuniteti i Shurdhër

Statistikat

Nuk ka statistika zyrtare mbi numrin e komunitetit të Shurdhër në Kosovë, mirëpo duke u bazuar nga anëtarët e komunitetit të Shurdhër, ata besojnë se në Kosovë numri i personave të Shurdhër të cilët shfrytzojnë Gjuhën e Shenjave është diku rreth 7000 deri 8000, poashtu duke u bazuar në deklaratat e OSBS-së misionit në Kosovë numri i komunitetit të Shurdhër është diku 15000 deri 20 000 persona të Shurdhër dhe persona me dëmtim në degjim. Nga këto parallogari dhe në mungesë të statistikave në Kosovë është e pamundur të prezantohet numri i saktë i personave të Shurdhër në Kosovë. Mirëpo është e njohur që në shtetet e zhvilluara në cdo 1000 banor i është person i Shurdhër.

Kosova përshihet në shtetet në zhvillim si dhe në bazë të dëmtimeve të luftës, sëmundjeve dhe intervenimeve të kufizuara mjeksore, Shoqata Kosovare e të Shurdhërve sygjeron se numri mund të jetë tre persona të Shurdhër në 1000 banor në Kosovë. Dhe përafërsisht mund të jenë 54.000 persona të Shurdhër.

Organizimi i të Shurdhërve

Komuniteti i Shurdhërve është i organizuar në nivelin lokal dhe atë nacional. Në nivelin lokal ata janë të organizuar në nivelin të shoqatave lokale dhe në kuader të këtyre shoqatave kanë klubet e tyre.

Klubet janë vende ku personat e Shurdhër takohen dhe zhvillojnë aktivitetet e tyre të përditshme. Përveq aktiviteteve ata ndajnë informacione të ndryshme nëpërmjet gjuhës së shenjave. Në mungesë të qasjes në informacione nëpërmjet gjuhës së tyre të shenjave ata takohen dhe ndajnë provokat e tyre jetësore.

Duke e ditur se komuniteti i të shurdhërve nuk kanë qasje në komunikim e as në shërbimet e ndryshme publike ata gjithmonë janë të diskriminuar. Shoqata Kosovare e të Shurdhërve ka 420 anëtarë të paguar të cilët gjithashtu janë edhe anëtarë të Shoqatave Lokale. Shoqata Kosovare e të Shurdhërve poashtu është organizatë ombrellë e 11 Shoqatave Lokale të Shurdhërve.

Nevoja e shfrytëzimit të interpretve të Gjuhës së Shenjave

Në bazë të raportit të fundit të Shoqatës Kosovare të Shurdhërvë lidhur me standardin e jetës së personave të Shurdhër në Republikën e Kosovës, 2010, 98% e komunitetit të Shurdhër nuk ka qasje në informacione në institucionet e Kosovës. Prandaj nevoja për interpret të gjuhës së shenjave është një nevojë imediate në mënyrë që tu mundësohet një qasje e barabartë në shoqëri.

Në tetor 2010 Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale dhe Shoqata Kosovare e të Shurdhërve ka nënshkruar Marrëveshje Mirëkuptimi me qëllim të zbatimit të infrastrukturës ligjore për aftësim, riaftësim profesional dhe punësim të personave me aftësi të kufizuara si dhe bashkëpunimi i palëve drejt aftësimit profesional për njohjen dhe interpretimin e gjuhës së shenjave, lehtësim në marrjen e informacioneve dhe qasjes së barabartë të komunitetit të Shurdhër në shoqëri.

14 persona (7 interpretë të gjuhës së shenjave dhe 7 persona të Shurdhër) kanë ndjekur trajnimet intensive. Programi i trajnimit ka qenë i fokusuar në teori dhe praktikë të interpretimit të gjuhës së shenjave.

Përfituesit e Projecktit

Përfituesit direkt të projektit janë interpretët, komuniteti i të Shurdhërve dhe përfituesit indirekt janë edhe institucionet dhe qenrat e ministrisë së punës dhe mirëqenies sociale.

Kohëzgjatja e Projektit

Kohëzgjatja e Projektit ka qenë 3 muaj, Tetor – Dhjetor 2010

Komunikimi dhe interpreti I gjuhës së shenjave

Qëllimi I angazhimit të një interpreti të trajnuar, është që përjetimi I komunikimit të bëhet sa më I kompletuar që është I mundur për njerëzit që dëgjojnë dhe njerëzit që nuk dëgjojnë dare apo për ata të cilët kanë vështësi në dëgjim.

për të arritur këtë, interpreti duhet të transmetojë kuptimin e mesazheve të paraqitura sa më saktësishtqë të jetë e mundur, duke përfshirë edhe nuancat e ndjenjave dhe të qëndrimeve të transmetuara nga pjesëmarrësit, qofshin ato në gjuhën e folur shqipe ose në Gjuhën e Shenjave Kosovare (GJSHK).

Interpretët e gjuhës së shenjave janë të trajnuar sin ë gjuhën shqipe ashtu edhe në GJSHK. Ata, poashtu, kanë njohuri për aspektet sociale dhe kulturore të komunitetit të Shurdhërve.

Veç kësaj, interpretët e gjuhës së shenjave janë në gjendje të modifikojnë përdorimin e gjuhës së tyre, në mënyrë që t'i përshtaten nevojave të qytetarëve yë përfshirë në një situatë interpretimi/përkthimi.

Interpretët e gjuhës së shenjave duhet t'i përmbahen 'Kodit të Sjelljes Profesionale'. ky kod e specifikon sjelljen e duhur gjate interpretimit dhe u ndihmon interpretëve të marrin vendime të duhura që kanë të bëjnë me rolin dhe përgjegjësitë e tyre.

Pse nevojiten interpretët e gjuhës së shenjave?

Në mënyrë që qytetarët e Shurdhër të kenë lirinë për t'u qasur në shoqëri dhe për të gëzuar po të njëjtat të drejta sikurse qytetarët tjerë në Republikën e Kosovës, janë shumë të domosdoshme shërbimet e një interpreti të trajnuar, posacërisht në situatat të rëndësishme jetësore.

Në nivel ndërkombëtar, secili shtet e ka gjuhën e vet të Shenjave. gjuha e shenjave në Republikën e Kosovës njihet me emrin Gjuha e Shenjave Kosovare (GJSHK).

GJSHK është gjuhë me të drejtat dhe meritat e veta.

Është gjuhë pamore-hapësinore që përfshin lëvizjet trupore dhe shprehjet e fytyrës.

Ku do të duhej të angazhohej një interpret i gjuhës së shenjave Kosovare?

Situatat ku një interpret mund të angazhohet:

- vizitat mjekësore, sic janë; vizitat te mjeku i përgjithshëm, specialist, në qendrat e shëndetësisë komunitare, spitale, emergjencë.
- Çështje gjyqësore, siç janë; intervistat në polici, takimet me gjykatësit, në gjykatë.
- Arsimimi – në shkolla, kolegje universitete
- Takimet në banka dhe institucionet tjera financiare
- Intervistat për punësim, takimet e stafit, kurset e trajnimit
- Shërbimet e mirëqenies sociale
- Raste special si; martesë dhe funerale
- Ngjarje politike, si; konferencat, takimet parlamentare, komuna, lobimi
- Mediat dhe artet, si; televizioni, teatri, performansat tjera artistike
- Ngjarje të ndryshme sportive

Ju së bashku me personin e Shurdhër mund të vendosni nëse ai dëshiron të shfrytëzojë shërbimin e një interpreti të gjuhës së shenjave. Personi i Shurdhër mund të gjykojë më së miri për nevojën e shërbimit të një interpreti. Ne nuk duhet të pretendojmë se personi patjetër ka nevojë për një interpret vetëm se është i Shurdhër.

Cili është roli i interpretit të gjuhës së shenjave?

Roli i një interpreti të gjuhës së shenjave është transmetimi i të gjitha informative të dhëna nga njëra gjuhë në gjuhën tjetër duke mos larguar apo shtuar asgjë.

Pra në këtë rast ai transmeton të gjitha informatat nga gjuha shqipe në GJSHK dhe anasjelltas.

Sipas 'Kodit të Sjelljes Profesionale' dhe Kushteve të Punës, interpretët e gjuhës së shenjave nuk kanë të drejtë t'i shprehin mendimet personale ose të kycen në biseda gjatë interpretimit.

Interpretët e gjuhës së shenjave janë të paanshëm. Ata nuk mbajnë anën e asnjërës palë dhe nuk japin këshilla gjatë procesit të interpretimit. Ata do të ofrojnë informata për çështjen që kanë të bëjnë me interpretimin, qoftë para ose pas ngjarjes.

Si të punohet me interpretët e gjuhës së shenjave?

Puna me një interpret të gjuhës së shenjave nuk do të thotë se është e vështirë apo dërmuese!

Përvojat paraprake dhe njohuritë mund të lehtësojnë gjatë punës me interpretët; këshillat më poshtë mund të ju ndihmojnë gjatë angazhimit të një interpreti të gjuhës së shenjave.

- Mos thuani asgjë nëse nuk dëshironi të interpretohet (përkthehet). Sipas parimeve etike, interpretët e gjuhës së shenjave do të interpretojnë çdo gjë që dëgjojnë dhe shohin.
- Pyetni personin e Shurdhër dhe interpretin e gjuhës së shenjave për rregullimin sa më të përshtatshëm të uljes.
- Përkujdesuni që personi i Shurdhër ka mundësi ta shohë interpretin e gjuhës së shenjave gjatë gjithë kohës.
- Flisni në drejtim të personit dhe përqendroni vëmendjen tek ai. shmanguni frazave si 'tregoji atij', 'pyete atë'
- Mbani mend se kur interpreti thotë "une", "mua", ai është duke përcjellur atë që personi i Shurdhër është duke bërë me shenja.
- Prezntoni interpretin tek grupi dhe shpjegoni se pse ai është duke ndjekur ngjarjen.
- Mos lejoni që dy persona të flasin në të njëjtën kohë. Është shumë e vështirë për interpretin e gjuhës së shenjave që të përcjell disa njerëz të cilët flasin në të njëjtën kohë. Interpreti mund të përcjell mesazhin vetëm kur flasim një nga një dhe jot ë gjithë përnjëherësh.
- Mos bëni pyetje personale që kanë të bëjnë me personin e Shurdhër. Interpretët u përmbahen Kodit të tyre të sjelljes profesionale. Mos pandehni se interpreti i dinë të gjitha informatat për personin e Shurdhër. Nëse keni pyetje bëni këtë drejtpërdrejtë me personin e Shurdhër.

- Do të ishte shumë e dobishme nëse interpretët paraprakisht kanë sa më shumë informata për detyrën; si p.sh. njerëzit që do të përfshihen, agjenda, fjalori që do të shfrytëzohet dhe qëllimin e ngjarjes. Në këtë mënyrë, interpretët do ta kryejnë detyrën më mirë.
- Nëse keni vetëm një interpret të gjuhës së shenjave, planifikoni pushime gjatë ngjarjes. ofroni 5 – 10 minuta pushim pas çdo ore interpretimi. gjithashtu edhe pjesëmarrësit tjerë do ju cmojnë për këtë. Nëse keni 2 interpret të gjuhës së shenjave atëherë nuk kemi nevojë për pushime te vecanta.
- Përcillenit me shkrim ndonjë koment apo compliment, shqetësim apo ankesë që ka të bëjë me performancën profesionale të interpretit.

Ngjarjet që zgjasin më shumë se koha e planifikuar:

Nëse situatat interpretuese zgjatë më shumë se koha e planifikuar, atëherë interpreti, varësisht nga orari i punës ka të drejtë të vendos për vazhdimin apo jo të interpretimit.

Kini parasysh se nevojat janë shumë të mëdha dhe shpesh interpretët kanë orar shumë të ngjeshur pune dhe orari i stërgjatur ndikon në shëndetin e interpretëve.

Pse nuk duhet kontraktuar një interpret të patrajnuar?

Për shkak të mungesës së interpretëve të kualifikuar, klientët ndonjëherë mbështeten tek shërbimet e interpretëve jot të trajnuar. një gjë e tillë duhet të shmajej për arsryet sin ë vijim:

- Nuk ofrojnë garanci për saktësinë
- Nuk ka përgjegjësi ndaj besueshmërisë
- Mund të shfrytëzohet varësia e klientit
- Mund të paraqiten opinionet he paragjykime personale
- Mund të censurohet informata e transmetuar e klientit që ka për qëllim të mbrojtjes së klientit apo familjes
- Përgjegjësia për çfarëdo gabimi do të kushtojë shumë

Kushtet e punës

Krahas pjesës se si duhet punuar me interpret të gjuhës së shenjave Kosovare duhet marrë parasysh edhe kushtet e punës sin ë vijim:

- Interpretët nuk punojnë gjatë pushimeve të planifikuara
- Nëse ngjarja zgjat më shumë se dy orë, atëherë duhet të jenë të pranishëm dy interpret të gjuhës së shenjave, të cilët do të ndërrohen cdo 20 minuta pa e ndërprerë programin e planifikuar të interpretimit.
- Interpretët e gjuhës së shenjave duhet të paraqiten 15-30 minuta para fillimit të detyrës me qëllim të:

- Konfirmimit të përmbajtjes së detyrës me ofruesin e shërbimit
- Konfirmimin e kushteve të punës që janë specifike për detyrën (ngjarjen).
- Takimi me klientin e Shurdhër me qëllim të vendosjes së modelit të përshtatshëm të komunikimit.

Kodi I Sjelljes Profesionale të Interpretëve

Nga interpretët pritet që të përmbahen Kodit të tyre të sjelljes profesionale. Kodi I tillë, gjithashtu mund të shfrytëzohet edhe si udhëzues për klientët, në mënyrë që të këta të fundit kanë njohuri dhe e dinë se çfarë duhet të përresin nga interpretët e gjuhës së shenjave. me qëllim të sigurimit të cilësisë së shërbimit, Kodi trajton çështjet si më poshtë:

- Sjelljen profesional
- Konfidencialitetin
- Paanshmërinë
- Zotërimin/Aftësinë
- Saktësinë
- Kushtet e punës
- Zhvillimin e vazhdueshëm profesional
- Solidaritetin profesional
- Mosdiskriminimin

Secili që është i interesuar që të ketë një kopje të këtij kodi mund të bëjë kërkesë pranë SHKSH-së.

Kontakti dhe rezervimi I një interpreti

Në mënyrë që të kursehen koha dhe paratë, interpretët mund të rezervohen thjeshtë duke bërë një telefonatë në Shoqatën Kosovare të Shurdhërve në numrin e telefonit: +377 (0) 44 185 178 ose në email deafkosova@hotmail.com

Për shkak të kërkesave të mëdha dhe numrit të limituar të interpretëve të kualifikuar, për rezervimin e një interpreti duhen 3-7 ditë. pagesa e shërbimeve të interpretit është përgjegjësi e organizatës e cila rezervon dhe ofron shërbimet e veta për komunitetin e Shurdhër. në këtë rast pra të gjitha ato organizata apo institucione të cilët kanë nevojë për shërbime të interpretit të gjuhës së shenjave duhet që të paguajnë për shërbimin e ofruar.

Shënim; për momentin SHKSH është përgjegjës për rezervimin dhe ofrimin e interpretëve mirëpo në një të ardhme të afërt në planifikojmë që këto shërbime të ofrohen nga ana e agjensionit të pavarur.

Adresa:

Shoqata Kosovare e të Shurdhërve

Rr. Nazim Gafurri Nr.28/2-1

Fah Postal 342,

10000, Prishtinë

Kosovë

www.shksh.org

deafkosova@hotmail.com

Tel: 044 185 178

Kjo Broshure është financuar nga:

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria -Vlada-Government
Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale
Ministarstvo Rada i Socijalne Zastite
Ministry of Labour and Social Welfare